

NOVÉ LOKALITY A MIKROLOKALITY ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH A OHROŽENÝCH DRUHŮ CÉVNATÝCH ROSTLIN V OKOLÍ OSTROVA U LANŠKROUNA

New localities and micro-localities of especially protected and endangered plant species in the surroundings of Ostrov u Lanškrouna

Jitka MÁLKOVÁ¹ & Karel MÁLEK²

¹ Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, katedra biologie, Rokitanského 62,
500 03 Hradec Králové, e-mail: jitka.malkova@tiscali.cz, telefon: 493 331 180

² Ostrov 35, telefon: 605 880 989

Príspevek shrnuje poznatky o nových lokalitách nebo mikrolokalitách 11 zvláště chráněných a ohrožených druhů cévnatých rostlin v katastrálním území Ostrov u Lanškrouna v Pardubickém kraji. Tyto druhy zde byly po r. 2000 objeveny buď nově nebo byly objeveny jejich nové mikrolokality či byly znovu potvrzeny na dříve známých místech. U každého druhu je uvedeno jméno nálezce a datum nálezu, je popsána lokalizace, stanoviště, stav populace, ohrožení a je navržen management.

Klíčová slova: Ostrov u Lanškrouna, zvláště chráněné a ohrožené druhy cévnatých rostlin, mapování, charakteristika a ohrožení lokalit, management

1. Úvod

Príspevek chce seznámit s několika zajímavými floristickými nálezy od r. 2000 z okolí Ostrova u Lanškrouna (dále jen Ostrov), které patří k méně prozkoumaným oblastem Podorlicka.

Krajina této oblasti je poznamenána odlesňováním a velkoplošnými zemědělskými zásahy (hlavně odvodňováním) a intenzivním zemědělstvím, šířící se zástavbou, budováním komunikací, změnami v lesním hospodaření atd.

Botanické průzkumy v okolí Ostrova byly zaměřeny vesměs na zvláště chráněná území. Na jih od obce probíhají po desetiletí intenzivní výzkumy v přírodní památce PP U Kaštánku, která byla vyhlášena v r. 1990 (JIRÁSEK 1992, BUREŠ et BUREŠOVÁ 1996, BUREŠ 2001, FALTYSOVÁ et al. 2001, KRÁTKÁ 2002). Na západní hranici katastrálního území (k.ú.) Ostrova se nachází na Hřebečovském hřbetu přírodní rezervace PR Třebovské stěny, jež byla vyhlášena v r. 2000 (ANONYMUS 2002). Na V od obce (těsně za hranicemi k.ú.) byl v r. 1990 zřízen přírodní park Lanškrounské rybníky, ze kterého existuje řada botanických studií (JIRÁSEK B. 1990, JIRÁSEK J. 1992, 1993, 1996, FALTYSOVÁ 2001, ANONYMUS 2002, MÁLKOVÁ 2007, 2008, 2010). Nejcennější biotopy tohoto přírodního parku byly zařazeny mezi evropsky významné lokality ČR pod kódem CZ0530174. FALTYSOVÁ a kol. (1992) z k.ú. Ostrova ještě žádný významný krajinný prvek s cennými botanickými nálezy neuvádí.

Podrobné floristické průzkumy dalších míst k.ú. Ostrova byly prováděny až v posledních 15 letech. Podnětem bylo zpracování územního systému ekologické stability ÚSES

(BUREŠ et al. 1998) a následně zahájení komplexních pozemkových úprav. Ty zde byly již ve 3 etapách dokončeny.

Mnoho podkladů poskytli a nadále poskytují členové ZO ČSOP Trosečníci pod vedením druhého autora. Významné biologické nálezy nechávají ověřovat specialisty. Tak bylo v posledních 10 letech nalezeno několik ochranně významných cévnatých druhů rostlin, které si nadále zasluhují pozornost. Pro zachování těchto biologicky cenných lokalit je důležité, že je zdejší zastupitelstvo obce zahrnuje v rámci komplexních pozemkových úprav do „Plánu společných zařízení obce“ a značná část těchto pozemků již byla převedena do vlastnictví obce. Většina významných lokalit je navržena k registraci jako VKP (BUREŠ et MÁLEK 2005) a jsou pro ně zpracovány plány péče (BUREŠ et MÁLEK 2006). Jejich lokalizaci zachycuje obr. 1. Je tedy reálné, že při pokračujících průzkumech a vlivem managementových opatření může dojít k dalším překvapivým nálezům.

2. Lokalizace území

V příspěvku uvedené botanické lokality leží v k.ú. Ostrov u Lanškrouna, zhruba 4 km SV směrem od Lanškrouna v okrese Ústí nad Orlicí. Nachází se v Z části Lanškrounské kotliny, od které je řešená oblast oddělena hřbetem Kypuš a vyvýšeninou Na ostrovských kopcích.

Území patří do čtverce 6065c středoevropského síťového mapování flóry. Rozprostírá se na základních mapách ČR (1:10 000) 14–32–19, 14–32–24 a 14–32–18 a 14–32–14.

Nejvýše položený bod se nachází v 590 m n.m. při Z hranici k.ú. na Hřebečovském hřbetu (zvaném též Hřiva). Nejnižší se vyskytují místa u potoka Rudolčičky v JV okraji v 375 m n.m.

3. Přírodní podmínky

Přírodní poměry širšího okolí jsou popsány např. v publikacích ROČEK a kol. (1977), JIRÁSEK J. (1992, 1993, 1996), FALTYSOVÁ a kol. (2001), ANONYMUS (2002). Flóru a vegetaci Ostrova a okolí zhodnotil v rámci ÚSES BUREŠ a kol. (1998), ochrannářskou studií PP U Kaštánku BUREŠ a BUREŠOVÁ (1996), kde také zpracovali plán péče pro r. 2002–2011 BUREŠ (2001).

3.1 Geologie a geomorfologie

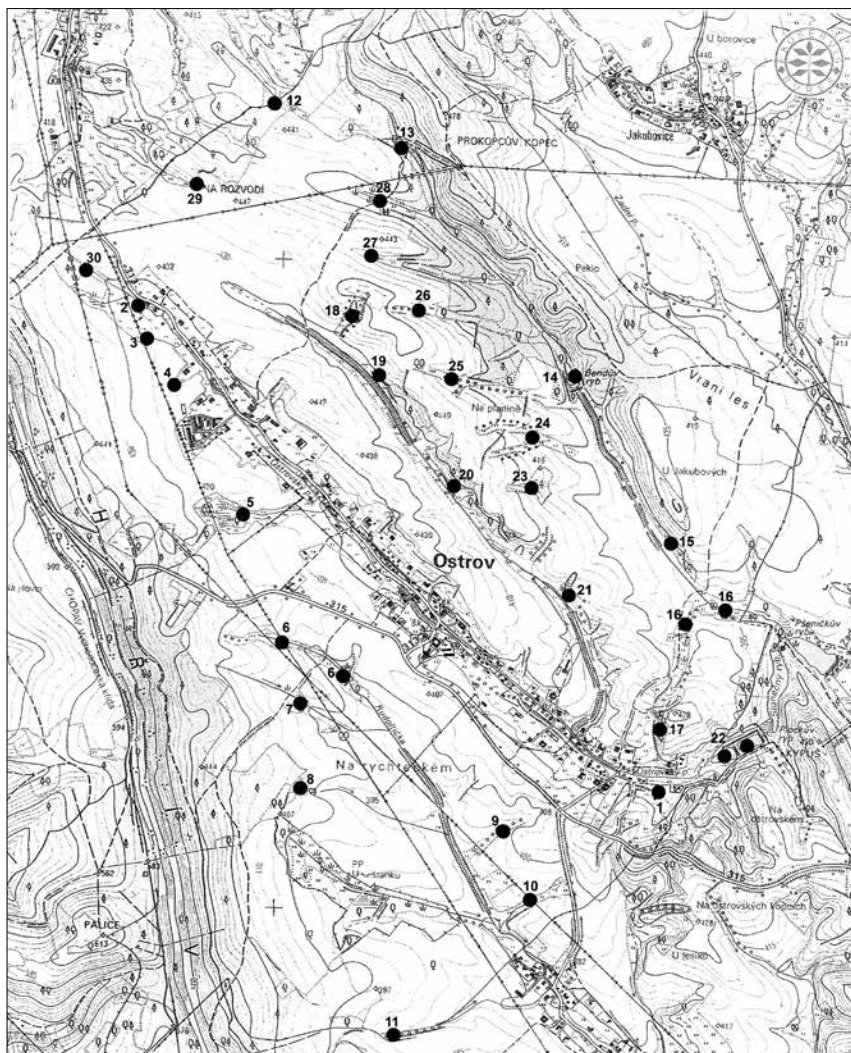
Ačkoliv je řešené území malé rozlohy, geologické podloží je rozmanité a rozdílného chemického složení. Území na JZ od Vraniho potoka, na němž leží Bendův rybník, je tvořeno arkózami a písčitymi slínovci svrchního permu. Na SV od toku jsou zastoupeny písčité slínovce a prachovce svrchní křídly. Podél toku se nachází fluvialní nivní sedimenty. V plochem údolíčku v PP U Kaštánku jsou hlinitopísčité až hlinitokamenité usazeniny překryty subrecentními humolity (REJCHERT et al. 1994).

Oblast leží v celku Podorlická pahorkatina, podcelku Moravskotřebovská pahorkatina a v okrsku Lanškrounská kotlina (VÍTEK 2002, DEMEK et MACKOVČIN 2006).

3.2 Pedologie a klimatologie

V převážné části území převažují kambizemě, podél toků jsou půdy oglejené, v podmačených plochách PP U Kaštánku se nachází organozem typická a gleje (FALTYSOVÁ et al. 2001).

Průměrná roční teplota je 7° C, průměrné roční úhrny srážek dosahují 800 mm (FALTYSOVÁ et al. 2001).

Obr. 1: Lokalizace 30 navržených významných krajinných prvků VKP v okolí Ostrova u Lanškrouna (převzato a doplněno z práce BUREŠ et MÁLEK 1995).

Fig. 1: Localization of 30 proposed landscape elements VKP in the surroundings of Ostrov u Lanškrouna (adapted and updated from BUREŠ et MÁLEK 1995).

3.3 Hydrologie

Katastrálním územím obce Ostrov neprotéká žádná řeka. Od SZ k JV tečou téměř souběžně dva větší potoky. Severněji ležící Ostrovský potok pramení SZ od Kravina pod Hřívou cca v 430 m n.m., protéká podél silnice obcí a vlévá se na V těsně za hranicemi katastru do Horního ostrovského rybníka. Jeho hlavním přítokem je Hadí potok, který pramení v 425 m n.m. J od lokality Na rozvodí. Jižně od silnice 315 protéká Rudolčicka pramenící v 410 m n.m. na úbočí Hřívy. Její koryto je z velké části regulované. Do ní se zprava vlévá několik drobných potůčků, které jsou syceny vodou z Hřebečovského hrbetu. Nejdelší vodotečí Ostrovka je Vraní potok, který pramení cca v 440 m na okraji Horního Dobroučského lesa a vlévá se do Pšeničkova rybníka. Pod Bendovým rybníkem je jeho koryto většinou regulované.

V k.ú. Ostrov se nachází několik drobných rybníčků (především v povodí Rudolčicky). Největší je Bendův rybník, který leží v 396 m n.m. na Vraním potoce.

3.4 Potenciální vegetace

Z hlediska rekonstrukce vegetace na výše položených svazích převažovaly květnaté bučiny svazu *Fagion*, podsvazu *Eu-Fagenion*, asociace (dále as.) bučiny s kyčelnicí devítilistou *Dentario enneaphylli-Fagetum*. Podél toků se vyvinuly lužní lesy svazu *Alnion incanae*, podsvazu *Alnenion glutinoso-incanae*, zejména as. *Stellario-Alnetum glutinosae*. V litorálech rybníků se vytvořily mokřadní olšiny svazu *Alnion glutinosae*. V nižších polohách jsou v rekonstrukční mapě doubravy, především acidofilní ze svazu *Genisto germaniceae-Quercion*, as. *Luzulo albidae-Quercetum petraeae*. V nižších polohách byly ostrůvkovitě vyvinuty dubohabřiny svazu *Carpinion*, as. černýšová dubohabřina *Melampyro nemorosi-Carpinetum* (NEUHÄSLOVÁ et al. 1998).

V zájmovém území převažovaly před zásahem člověka ekosystémy lesní, bezlesí bylo vytvořeno člověkem druhotně. V současné době však lesy zaujímají méně než 25% rozlohy.

3.5 Fytogeografie a biogeografie

Okolí Ostrova se nachází v kolinním až suprakolinním vegetačním stupni. Patří do fytogeografické oblasti Mezofytikum, fytogeografický obvod Českomoravské mezofytikum, okres 63 Českomoravské meziohří, j – Lanškrounská kotlina (SKALICKÝ 1988).

Řešená oblast je součástí Svitavského bioregionu 1.39 (CULEK et al. 1996).

4. Metodika

Základními metodami studia byly terénní inventarizační průzkumy cévnatých druhů rostlin a porovnání s literárními údaji. Druhý z autorů zde nejen žije, ale území velmi dobře zná jako strážce přírody. Byl u zrodu vyhlášení všech chráněných území a evidovaných botanických lokalit. Zná stav a vývoj květeny v širokém okolí a na většině floristicky cenných ploch také provádí příkladný management. Málková území poznala v letech 2007 a 2008 při geobotanickém hodnocení přírodního parku Lanškrounské rybníky pro Referát životního prostředí v Lanškrouně (MÁLKOVÁ 2007, 2008) a v r. 2009 při aktualizaci mapování biotopů soustavy NATURA 2000 v okrsku CZ0774 (MÁLKOVÁ 2010) a v rámci projektu specifického výzkumu PedF UHK (číslo 2 101).

Zvýšená pozornost byla v terénu věnována vyhledávání míst výskytu zvláště chráněných a ohrožených druhů cévnatých rostlin, zjišťování jejich početnosti, vitality a potenciálního ohrožení. Příspěvek obsahuje cennější nálezy zvláště chráněných a ohrožených druhů nalezených od r. 2000. Rozebrány jsou jen ty druhy, jejichž lokality či mikrolokality nebyly

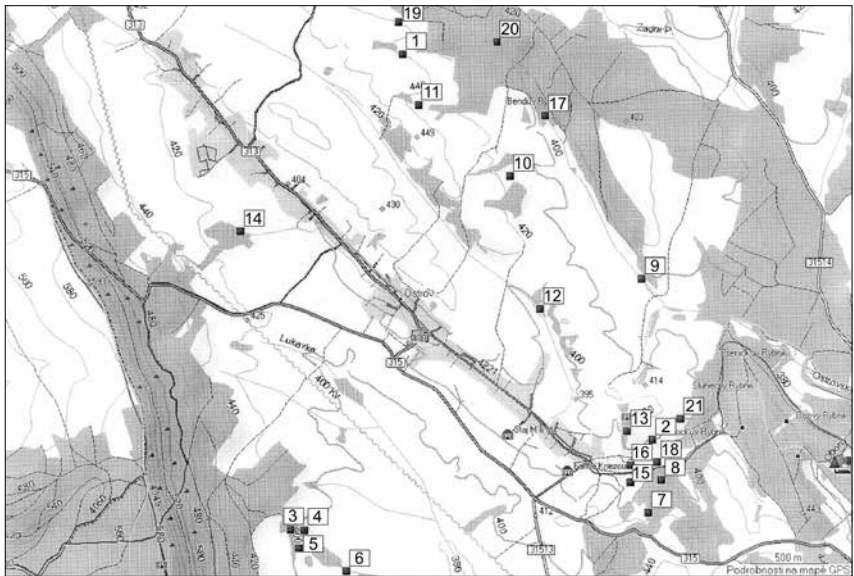
dosud publikovány. Nejsou zde uvedeny dříve publikované lokality dalších ochranných významných druhů (např. *Listera ovalis*, *Carex appropinquata*, *C. flava*, *C. paniculata*, *Tephrosieris crispa*, *Valeriana dioica*, *Salix rosmarinifolia*).

Pro každý nalezený druh byla vypsána z práce ELLENBERG a kol. (1992) indikační čísla k základním ekologickým faktorům, která posloužila k zjištění ohrožení lokalit a k návrhu managementových opatření. Umístění floristicky cenných lokalit byla zakreslena na mapě (obr. 2, čísla lokalit v tab. 1) a zaznamenána prostřednictvím systému GPS.

Sledované druhy byly podle typu nálezu rozděleny do tří skupin. První skupina obsahuje druhy dosud v oblasti neuváděné (zde je použit termín lokalita). V druhé jsou taxony znovu nalezené na známé lokalitě po delší době než 7 letech. Ve třetí jsou uvedeny nálezy mikrolokalit z území známých druhů, odkud dosud nebyly publikovány.

Nomenklatura cévnatých druhů je sjednocena podle Klíče ke květeně ČR (KUBÁT et al. 2002), společenstev podle MORAVEC a kol. (1995). Vylisování biotopů bylo provedeno podle Katalogu biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2001) a případné hodnocení jejich stavu podle FILIPPOVA a kol. (2008). U každé lokality byl zhodnocen stav ohrožení a byl navržen management. Navržená managementová opatření vychází z práce MÁLKOVÁ (1999) a FILIPPOV a kol. (2008).

V průběhu terénních prací byla prováděna detailní fotodokumentace.

Vysvětlivky: *Calla palustris* – 1; *Carex davalliana* – 6; *Dactylorhiza incarnata* – 6; *Dactylorhiza majalis* – 3, 14, 15, 16; *Leucojum vernum* – 14, 15, 17 až 20; *Menyanthes trifoliata* – 1, 4; *Orchis morio* – 2; *Parnassia palustris* – 5; *Platanthera bifolia* – 7 až 13; *Potentilla palustris* – 3; *Primula veris* – 7, 13, 21.

Obr. 2: Lokalizace zvláště chráněných a ohrožených druhů cévnatých rostlin.

Fig. 2: Localization of especially protected and endangered plant species.

5. Výsledky

Příspěvek shrnuje poznatky o 11 zvláště chráněných a ohrožených cévnatých druzích rostlin, které byly v okolí Ostrova nalezeny po r. 2000. U každého druhu je jméno nálezce, datum nálezu, lokalizace (obr. 2), stanoviště, početnost populace, způsob managementu, stupeň ohrožení, případně u dřívě známých lokalit literární prameny.

Přehled druhů:

A) dosud neuváděné lokality z vymezeného území

***Calla palustris* (ďáblík bahenní)** – obr. 2, číslo (dále jen č.) 1

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2004.

Lokalizace: VKP 26 U ďáblíku (číslování navržených význačných krajinných prvků je převzato z práce BUREŠ a MÁLEK (2005), v rovině, N49 56.667 E16 32.441, 440 m n.m.

Stanoviště: vegetace v údolnici pravobřežního přítoku Vraního potoka, zřejmě zanešené dno bývalého rybníčku, nyní vlhká pcháčová louka svazu *Calthion*, podsvaz *Calthenion*. Ze Z i V je mokřad obklopen vlhkomilnými listnatými lesními remízky. V místě výskytu ďáblíku bahenního je dominantní *Scirpus sylvaticus* a řada ostříc – hlavně *Carex rostrata* a *C. vesicaria*, malá populace *C. paniculata*. Z dalších vlhkomilných a mokřadních druhů jsou zastoupeny *Angelica sylvestris*, *Crepis paludosa*, *Ficaria verna* subsp. *bulbifera*, *Caltha palustris*, *Equisetum palustre* i *E. fluviatile*, *Cardamine amara*, *Myosotis palustris*, *Cirsium rivulare*, *C. palustre*, *Ranunculus repens*, *Lysimachia vulgaris*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Veronica beccabunga*, *Geum rivale* aj. Z invazních druhů se zde vyskytuje *Impatiens parviflora*. Dále byly zjištěny *Cardamine pratensis*, *Senecio ovatus*, *Anemone nemorosa*, *Primula elatior*. *Calla palustris* roste zhruba uprostřed mokřadu. Vlivem splachů z okolních polí jsou zejména okraje mokřadu ruderalizované. V těchto místech rostou *Urtica dioica*, *Calamagrostis epigejos* a *Phalaris arundinacea*.

Početnost: v r. 2009 je populace o velikosti cca 10×10 m a čítá několik set kvetoucích jedinců (obr. 5).

Management: od r. 2005 se o lokalitu pečuje z prostředků MŽP ČR z programu Péče o krajinu (zprostředkováno AOPK ČR Pardubice). Podrobný plán péče zpracovali BUREŠ a MÁLEK (2006). Jak ukazují indikační hodnoty ELLENBERGA (1992), druh pro optimální růst vyžaduje světlejší stanoviště a nižší obsah dusíku (tab. 1). Proti zvyšování obsahu dusíku je plánována v okrajích výsadba zapojeného pruhu nízkých křovin, která by tomuto světlomilnému druhu nestínila.

Ohrožení: splachy z polí, následné šíření nitrofilních druhů, sukcese (hlavně nálety dřevin).

***Menyanthes trifoliata* (vachta trojlístá)** – na obr. 2 č. 1

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2004.

Lokalizace: VKP 26 U ďáblíku.

Stanoviště: jako u předešlého druhu, ale na okraji výskytu ďáblíku bahenního.

Početnost: malá stabilní populace, každoročně vykvétá kolem 10 rostlin.

Management: zachovat vhodný vodní režim, zabránit nitrifikaci stanoviště a zastínění. Tyto zásady vyplývají i z indikačních hodnot ELLENBERGA (1992), neboť se jedná o vlhkomilný a světlomilný druh.

Ohrožení: splachy z polí, sukcese.

***Orchis morio* (vstavač kukačka)** – na obr. 2 pod č. 2

Jméno a datum: Málek, Málková, poprvé květen 2008, dále 2009 i 2010.

Lokalizace: Z část VKP 22 Ostrovské rybníky, cca 100 m V od novostavby Kněžourových, S od Ostrovského potoka, Z od Horního ostrovského rybníka, na mírném svahu do 5°, JV orientace, plocha cca 4×4m, N49 55.322 E16 33.801, 400 m n.m. (obr. 7, 8).

Stanoviště: v místě nálezu sušší varianta biotopu mezofilní ovsíkové louky svazu *Arrhenatherion*. Svažité louka představuje reprezentativní biotop, podle aktualizované metodiky NATURA 2000 (FILIPPOV et al. 2008) je možné díky velkému počtu specifických druhů stav biotopu charakterizovat jako příznivý. Na této lokalitě byly dále ze specifických druhů určeny *Anthoxanthum odoratum*, *Briza media*, *Campanula patula*, *Centaurea jacea*, *Daucus carota*, *Knautia arvensis*, *Leontodon hispidus*, *Lotus corniculatus*, *Luzula campestris*, *Pimpinella saxifraga*, *Plantago media*, *Sanguisorba officinalis*, *Saxifraga granulata*, *Thymus pulegioides* (nejsušší partie), *Tragopogon orientalis*. Z bazálních druhů zde byly zaznamenány *Achillea millefolium*, *Arrhenatherum elatius*, *Cerastium holosteoides*, *Crepis biennis*, *Festuca pratensis*, *F. rubra*, *Galium album*, *Geranium pratense*, *Heracleum sphondylium*, *Lathyrus pratensis*, *Leucanthemum vulgare*, *Plantago lanceolata*, *Poa pratensis*, *Ranunculus acris*, *Rumex acetosa*, *Trifolium pratense*, *Trisetum flavescens*, *Veronica chamaedrys*, *Vicia cracca*. Směrem k drobné údolnici mají větší zastoupení druhy vlhké pcháčové louky, např. *Lychnis flos-cuculi*, *Lathyrus pratensis*, *Ranunculus repens*, *Alopecurus pratensis*, *Bistorta major*. Naopak v nejsušších partiích v horní části svahu lze vidět přechod do podhorské smilkové louky: *Dianthus deltooides*, *Trifolium campestre*, *Cerastium arvense*, *Viola canina*, *Galium pumilum*, *Carlina acaulis*, *Festuca ovina*. Z dalších druhů zde byly zjištěny *Agrostis capillaris*, *Dactylis glomerata*, *Holcus mollis*, *Medicago lupulina*, *Hypericum perforatum*, *Ajuga reptans*, *Alchemilla vulgaris*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Trifolium repens*, *Myosotis arvensis*, *Medicago lupulina*, *Primula elatior* a SV směrem i *Primula veris* a *Ornithogalum* sp.

Početnost: květen 2008 – 6 kvetoucích, 2009 i 2010 – 8 kvetoucích rostlin.

Management: správně prováděn, jednou ročně je louka sečena a travní hmota je odstraněna. Jedná se o poměrně světlomilný druh nižšího vzrůstu s menší konkurenční schopností, u kterého je důležité odstraňovat pravidelným sečením taxony vyššího vzrůstu a není žádoucí obohacování stanoviště o dusík (viz tab. 1).

Ohrožení: dobrá prognóza, je podán návrh na registraci VKP.

Potentilla palustris (mochna bahenní) – na obr. 2 č. 3

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2008.

Lokalizace: SZ část PP U Kaštánku, podmáčená sníženina do 10 m S od přehrádky na horním toku potůčku, který protéká PP (pravostranný přítok Rudolťičky), rovina, N49 55.012 E16 31.829, 400 m n.m.

Stanoviště: druh nebyl dosud z území uváděn. Objevil se po úspěšných revitalizacích, kde zásluhou proředení olšiny, likvidace rákosin a pravidelného citlivého kosení dochází k přirozené obnově květnatých vlhkých rašelinných luk, na nichž se vyskytuje a šíří mnoho ochranně významných druhů cévnatých rostlin (BUREŠ et BUREŠOVÁ 1996, BUREŠ 2001, FALTYSOVÁ et al. 2001). S vysokou pokryvností zde roste *Cirsium palustre*, *Myosotis palustris*, *Caltha palustris*, *Scirpus sylvaticus*, *Carex flava*. Ze zvláště chráněných druhů byly blízko mochny bahenní zjištěny v r. 2009 dvě kvetoucí rostliny *Dactylorhiza majalis*.

Početnost: 1 kvetoucí rostlina.

Management: je prováděn podle schváleného plánu péče, nejdůležitější je individuální likvidace zmlazujícího rákosu. Druh je světlomilný a vyžaduje silně vlhké půdy (tab. 1), proto je nezbytné zachování vhodného vodního režimu. Navíc nesnáší obohacování půdy o dusík.

Ohrožení: sukcese (především rákosu obecného), vysušování.

Tab. 1: Zvláště chráněné a ohrožené druhy cévnatých rostlin v nových lokalitách a mikro-lokalitách v okolí Ostrova u Lanškrouna, stupeň ochrany a ekologické nároky.

Tab. 1: Especially protected and endangered plant species in the new localities and micro-localities in the surroundings of Ostrov u Lanškrouna, rate of protection and ecological claims

Seznam druhů	Vyh	ČaČ	Fal	S	T	V	R	N	číslo v mapě
<i>Calla palustris</i>	§3	C3	C3	6	6	9	6	4	1
<i>Carex davalliana</i>	§3	C2	C2	9	4	9	8	2	6
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	§2	C1	C1	8	5	8	7	2	6
<i>Dactylorhiza majalis</i>	§3	C3	C3	8	5	8	7	3	3, 14, 15, 16
<i>Leucoujum vernum</i>	§3	C3	C3	6	5	6	7	8	14, 15, 17 až 20
<i>Menyanthes trifoliata</i>	§3	C3	C2	8	x	9	x	3	1, 4
<i>Orchis morio</i>	§2	C2	C1	7	5	4	7	3	2
<i>Parnassia palustris</i>	§3	C2	C2	8	x	8	7	2	5
<i>Platanthera bifolia</i>	§3	C3	C3	6	x	5	7	x	7 až 13
<i>Potentilla palustris</i>	-	C4a	C3	8	x	9	3	2	3
<i>Primula veris</i>	-	C4a	C3	7	x	4	8	3	7, 13, 21

Vysvětlivky: Vyh – stupeň ochrany podle Vyhlášky 395/1992 Sb., ČaČ – podle práce PROCHÁZKA [ed.] (2001), Fal – FALTYS (1995), symbol + (taxon domácí, ale zároveň vysazovaný či vyséváný), indikační hodnoty podle práce ELLENBERG a kol. (1992): S – nároky ke světlu, T – k teplotě, V – k vlhkosti, R – k půdní reakci, N – k dusíku, symbol – číslo lokality v mapě (obr. 2).

B) opětovný výskyt na známé lokalitě po delší době než 7 letech

***Menyanthes trifoliata* (vachta trojlistá)** – na obr. 2 č. 4

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2000.

Původní stabilní populace o velikosti cca 10×10 m čítající několik desítek kvetoucích jedinců byla v r. 1992 zcela zničena myslivci. Ti sem vysypali siláž i se zbytky černé fólie pro přilákání zvěře k posedu. Ani po vyvezení zbytků navážky zde nebyla vachta po několika let nalezena. Až v r. 2000 bylo v okolí původního výskytu zjištěno několik sterilních rostlin.

Lokalizace: PP U Kaštánku, na levém břehu potůčku, na Z okraji centrální olšiny udržované části PP, v drobných stružkách v rovině, N49 55.009 E16 31.905, 399 m n.m.

Stanoviště: silně podmáčená vlhká pcháčová louka svazu *Calthion*, podsvazu *Calthenion*, v místě odstraněného náletu vzrostlých olší (obr. 3). Z dalších ochranyřsky významných druhů zde hojně rostou *Tephrosieris crispa*, *Valeriana dioica*, *Dactylorhiza majalis*, *Carex flava*, *C. paniculata*, *Crepis mollis* subsp. *hieracioides*. Z běžných druhů zde byly zapsány *Caltha palustris* (hojně), *Cardamine amara*, *Succisa pratensis*, *Viola palustris*. Na tomto místě, jako na jediném zjištěném v PP, roste malá populace rašeliníku (*Sphagnum* sp.).

Početnost: v posledních letech v důsledku cílených zásahů stoupá. V r. 2000 byli nalezeni jen sterilní jedinci na ploše 2×1 m, v současnosti se vachta rozrostla na 10×3 m. První 3 fertální rostliny byly zjištěny v r. 2003, v r. 2009 bylo spočítáno 6 kvetoucích rostlin, v r. 2010 počet strlích jedinců větší, ale ani jedno květenství (obr. 4).

Management: prováděn podle schváleného plánu péče a aktuálního stavu. Nejdůležitějším zásahem bylo postupné odstranění nadrostu olší. V místě výskytu vachty byl také rozvolněn hustý porost skřípiny lesní, která i v důsledku pravidelného sečení nadále

ustupuje. Managementové zásahy vychází z optimálních ekologických nároků druhu, který je heliofilní a hygrofilní, nesnáší vysoké obsahy dusíku (viz tab. 1).

Ohrožení: dobré vyhlídky za předpokladu zachování vodního režimu (v r. 2009 byl na stanovišti nedostatek vody) a dobrých světelných podmínek.

Literatura: uvádí JIRÁSEK B. 1986 (in HADAČ et FALTYS 1945–2009), BUREŠ a BUREŠOVÁ (1996) nenašli, BUREŠ (2001) a FALTYSOVÁ kol. (2001) opět zmiňují.

Parnassia palustris (tolije bahenní) – na obr. 2 pod č. 5

Nálezce, datum nálezu: Málková, 20.8.2009.

Lokalizace: PP U Kaštánku, sečená louka V od staré cesty, která protíná v udržované části PP a vede přes potůček, cca 50 m J od tůňky s mostkem, v rovině, N49 54.948 E16 31.876, 399 m n.m.

Stanoviště: vlhká slatinná louka, na které v pozdním létě dominuje *Succisa pratensis*. Z ochrannásky významných druhů zde hojně rostou *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Valeriana dioica*, místy *Listera ovalis*, *Carex flava*, *C. paniculata*, *C. appropinquata*, *Crepis mollis* subsp. *hieracioides*, *Tephrosieris crispa*, v širším okolí též *Carex davalliana* a *Salix rosmarinifolia*. Dále zde rostou *Eriophorum angustifolium*, *Myosotis palustris*, *Scirpus sylvaticus*, *Caltha palustris*, *Holcus lanatus*, *Sanguisorba officinalis*, *Lychnis flos-cuculi* atd. (obr. 9).

Početnost: 1 kvetoucí exemplář.

Management: správný, po více let odstraňován *Phragmites australis* a pravidelné sečení porostů s odstraňováním travní hmoty. Jak vyplývá z optimálních ekologických nároků druhu (tab. 1), je potřeba na stanovišti zachovat dostatečné oslunění, vysokou vlhkost, ale nízkou zásobu dusíku.

Ohrožení: sukcese především druhů vysokého vzrůstu *Calamagrostis epigejos*, *Cirsium palustre*, *C. oleraceum* a vysoušení (především v r. 2009 byl silný nedostatek srážek).

Literatura: JIRÁSEK B. 1986 (in HADAČ et FALTYS 1945–2009), údaj převzala FALTYSOVÁ a kol. (2001), druh zde nebyl spatřen cca 20 let. Taxon nenašli např. JIRÁSEK (1992, 2001), BUREŠ a BUREŠOVÁ (1996), BUREŠ (2001).

C) nové mikrolokality ve vymezeném území, popř. přehled míst výskytu

Carex davalliana (ostrice Davallova) – na obr. 2 č. 6

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2008.

Lokalizace: PP U Kaštánku, Z od příjezdové cesty protínající PP v místě před 10 lety zahrnutého odvodňovacího kanálu, v rovině, N49 54.866 E16 32.135, 390 m n.m.

Stanoviště: po pravidelném sečení zde dochází k poměrně rychlé revitalizaci a vyvíjí se vlhká pcháčová louka. Do r. 2008 byl druh *Carex davalliana* znám pouze ze slatinné louky v západní části PP, kde se vyskytuje na ploše několika arů.

Početnost: na této nové mikrolokalitě se vyskytují již poměrně stabilní trsy obou pohlaví cca na ploše 2 ary.

Management: po zahrnutí se plocha kosila několik let jednou ročně, od r. 2006 je sečena dvakrát ročně. Je třeba odstraňovat nežádoucí druhy vysokého vzrůstu a rychle se šířící (např. *Calamagrostis epigejos*, *Scirpus sylvaticus*) a udržovat vhodný vodní režim. Druh k optimálnímu vývoji potřebuje silně osluněná vlhká stanoviště s nízkou zásobou dusíku, ale s vyšším obsahem bázi (tab. 1).

Ohrožení: změny vodního režimu, sukcese *Calamagrostis epigejos* a *Scirpus sylvaticus*, nedaleko byl zjištěn invazní *Solidago canadensis*.

Literatura: na rašelinné louce v Z části zapsal Jirásek v r. 1986 (in HADAČ et FALTYS 1945–2009), ale nenašli BUREŠ a BUREŠOVÁ (1996), uvádí posléze na stejné louce BUREŠ (2001) nebo FALTYSOVÁ a kol. (2001).

Dactylorhiza incarnata (prstnatec pleťový) – na obr. 2 č. 6

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2008.

Lokalizace: PP U Kaštánku, stejná mikrolokality jako *Carex davalliana*, N49 54.866 E16 32.135, 390 m n.m.

Stanoviště: stejné jako u ostřice Davallovy.

Početnost: 2008 1 kvetoucí jedinec, 2009 kvetoucí nenalezen, případní sterilní jedinci nebyli v porostu skřípiny zjištěni. Do r. 2008 byla známa jen malá populace prstnatce pleťového ze střední části udržovaného území PP, odkud ji zapsal v r. 1986 Jirásek (in HADAČ et FALTYS 1945–2009). Taxon zde nepotvrdili BUREŠ a BUREŠOVÁ (1996) ani FALTYSOVÁ a kol. (2001), až BUREŠ (2001). Na původní lokalitě vykvétají v průměru 3 rostliny, 2009 byly nalezeny 4, v r. 2010 zde byly zjištěny 4 kvetoucí a 7 sterilních rostlin.

Management: do budoucna se doporučuje odstranit v blízkosti rostoucí invazní druh *Solidago canadensis* a expanzivní *Calamagrostis epigejos*. Managementová opatření vychází z indikačních hodnot ELLENBERGA a kol. (1992), neboť taxon vyžaduje pro optimální růst stanoviště heliofilní a hygrolilní, bohatší na báze, ale s nízkým obsahem dusíku. Důležité je proto zachování vhodného vodního režimu, což se jistě v r. 2009 nepodařilo. Louka byla poměrně suchá.

Ohrožení a literatura: viz u *Carex davalliana*.

Dactylorhiza majalis (prstnatec májový)

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2002.

Lokalizace: ve VKP 1 Pod rančem v údolníčce s regulovaným drobným tokem, sklon 3°, SV orientace, GPS N49 55.175 E16 33.684, 394 m n.m. (na obr. 2 pod č. 15).

Stanoviště: poměrně reprezentativní biotop vlhké pcháčkové louky (obr. 10). JIRÁSEK (2001) zde mapoval mezofilní ovsíkovou louku, ale žádný ochranný významný taxon odtud neuvádí. Druh *Dactylorhiza majalis* uváděli až BUREŠ a MÁLEK (2005). Málková zde 5.4.2009 mapovala i *Leucojum vernum* (2 plochy o velikosti 1 m²), tento druh není ve výše zmíněné práci uveden. Z dalších vlhkomilných druhů zde rostou *Ranunculus flammula*, *Equisetum palustre*, *Eriophorum angustifolium*, *Symphytum officinale*, *Primula elatior*, *Angelica sylvestris*, *Alopecurus pratensis*, *Cardamine pratensis*, *Ficaria verna*, *Ranunculus repens*, *Scirpus sylvaticus*, *Filipendula ulmaria*, *Bistorta major*, *Veronica beccabunga*, *Lynchnis flos-cuculi*, *Sanguisorba officinalis*, *Viola palustris*, *Caltha palustris*, *Stellaria alsine*, *Myosotis palustris*, *Juncus effusus*, *Deschampsia cespitosa*, *Cirsium rivulare*, *C. oleraceum*, *Lathyrus pratensis*, *Petasites hybridus*, *Geum rivale*, *Carex fusca* aj.

Početnost: v r. 2009 11 kvetoucích kusů. 2010 – 12 kvetoucích.

Management: vychází z ekologických nároků druhu, který je světlomilný a vlhkomilný a nesnáší vyšší hodnoty dusíku (tab. 1). Proto je v místech výskytu v posledních letech správně prováděno sečení lokality.

Ohrožení: v této lokalitě není.

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2005.

Lokalizace: VKP 22 Ostrovské rybníky, na levém břehu zregulovaného Ostrovského potoka v sečené vlhké louce, N49 55.234 E16 33.684, 389 m n.m. (na obr. 2 lokalita pod č. 16).

Zde se v r. 2009 prokazatelně vyskytl bobr evropský, o čemž svědčí ohryzy stromů a vystavěná hráze.

Stanoviště: vlhká pcháčová louka, na které převládá *Alopecurus pratensis* a *Cirsium rivulare*. Zjištěny zde byly např. *Primula elatior*, *Filipendula ulmaria*, *Ranunculus repens*, *Sanguisorba officinalis*, *Juncus effusus*, *Lathyrus pratensis*, *Bistorta major*, *Scirpus sylvaticus*, *Equisetum fluviatile*, *Glechoma hederacea*, *Holcus lanatus*, *Lychnis flos-cuculi*, *Caltha palustris*, *Myosotis palustris*, *Geum rivale*, *Angelica sylvestris*, *Symphytum officinalis*, *Carex rigida*, *C. pallescens*. Druh uváděli i BUREŠ a MÁLEK (2005).

Početnost: 2009 i 2010 do 20 kvetoucích.

Management: louka je sečená, dostatečně vlhká.

Ohrožení: není.

Nálezce, datum nálezu: Faltysová, 2003 (ústní sdělení).

Lokalizace: VKP 5 Pod vodárnou v mělkém údolí pravobřežního přítoku Ostrovského potoka, ve střední části mokřadu, N49 56.050 E16 31.557, 412 m n.m. (na obr. 2 pod č. 14).

Stanoviště: mokřad byl po druhé světové válce odvodněn a neobhospodařován, zarůstal rákosem a dřevinami – brízou, olšemi a vrbami (BUREŠ et MÁLEK 2005). Zjištěny byly (vlivem splachů z polí) i nitrofilní druhy *Cirsium arvense*, *Calamagrostis epigejos*, *Elytrigia repens*, *Urtica dioica*, *Senecio ovatus* aj. Ještě do r. 2005 se zde jednalo o málo reprezentativní biotop tužebníkového lada svaz *Calthion* podsvaz *Filipendulenion*. Značnou pokryvnost zde měly druhy *Filipendula ulmaria* a *Chaerophyllum hirsutum*, z diagnostických druhů tužebníkových lad *Lysimachia vulgaris*, *Caltha palustris* nebo *Scirpus sylvaticus*. Od r. 2005 se přistoupilo k revitalizacím. Byl odstraněn rákos, porosty jsou pravidelně sečeny a směřují svým složením k biotopu vlhké pcháčové louky podsvaz *Calthenion*. Pokryvnost zvyšují *Carex gracilis*, *C. fusca*, *C. rostrata*, *C. flava* a staré bulvy *Carex paniculata* po odstranění rákosu regenerují. Kromě prstnatce májového zde rostou z ohrožených druhů *Carex paniculata*, *Salix rosmarinifolia* a od r. 2007 se rozrůstá *Tephrosia crispa*. V olšíně je velká populace zvláště chráněného druhu *Leucocjum vernum*.

Početnost: 2009 caa 10 kusů, 2 kvetoucí.

Management: od r. 2005 odstraňování rákosu chemicky i mechanicky, pravidelné sečení, minimálně 1x ročně (na zrašelinělých místech bez rákosu dvakrát ročně), v r. 2010 budou prořezány dřeviny.

Ohrožení: dobrá prognóza (podobný vývoj jako byl zachycen v PP U Kaštánku).

Poznámka: největší známá populace *Dactylorhiza majalis* je v PP U Kaštánku čítající např. v r. 2005 kolem 1000 ex., v posledních letech je zaznamenám pokles počtu. Důvodem může být v posledních letech i sušší počasí. V r. 2010 bylo zjištěno okolo 2500 jedinců.

Leucocjum vernum (bledule jarní) se vyskytuje v několika navržených VKP i mimo ně:

VKP 1 Pod rančem – v údolníce nad i pod drobným rybníčkem (sporadicky), blízko lokality *Dactylorhiza majalis* – na obr. 2 č. 15.

VKP 5 Pod vodárnou – v olšíně kolem potoka (největší populace vyskytující se v k.ú. Ostrov), viz lokalitu *Dactylorhiza majalis*, na obr. 2 č. 14.

VKP 14 Bendův rybník – pod hrází v olšíně (celkem velká populace), N49 56.453 E16 33.221, 417 m n.m. (na obr. 2 č. 17).

VKP 22 Ostrovské rybníky – v nivě Ostrovského potoka (roztroušené po obou stranách toku), N49 55.245 E16 33.827, 393 m n.m. (na obr. 2 č. 18).

VKP 27 Pod jedlí v olšíně (menší populace), N49 56.860 E16 32.307, 440 m n.m. (na obr. 2 č. 19).

Mimo zmíněné plochy VKP roste např. v neregulovaných úsecích Vraního potoka, ojedinele i v lesních porostech v přítocích Vraního potoka – na obr. 2 č. 20. Ve většině lokalit jsou vhodné ekologické podmínky pro jeho růst – vyšší vlhkost, obsah bázi a dusíku (tab. 1).

Platanthera bifolia (vemeník dvoulistý)

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2002.

Lokalizace: v okraji lesa před křovinatým lemem v horní části pastviny ovcí, svažitost je 7°, expozice Z (těsně za hranicí řešeného území v k.ú. Rudoltice, již součást přírodního parku Lanškrounské rybníky), N49 55.071 E16 33.781, 420 m n.m. (na obr. 2 pod č. 7).

Stanoviště: nálety keřů a málo reprezentativní biotop mezofilního bylinného lemu. Dále zde roste v počtu cca 50 kusů *Listera ovalis*. Z keřů se zde šíří *Rosa canina*, *Crataegus monogyna*, *Prunus avium*, *P. spinosa*, *Betula pendula*. Z bylin byly nalezeny *Fragaria vesca*, *Clinopodium vulgare*, *Knautia arvensis*, *Sanguisorba minor*, *Plantago media*, *P. lanceolata*, *Hylotelephium maximum*, *Lotus corniculatus*, *Viola canina*, *Polygala vulgaris*, *Ajuga genevensis*, *Primula elatior*, *Securigera varia* atd.

Početnost: v r. 2009 do 20 kusů.

Management: nedostatečný, porost prosvětlit vyřezáním náletu v lemu lesa i na bývalé cestě.

Ohrožení: sukcese.

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2002.

Lokalizace: na dřevinami zarůstající bývalé pastvině nad údolnicí Ostrovského potoka, JZ od Horního ostrovského rybníka, uprostřed lesa, expozice S, sklon 5°, N49 55.185 E16 33.852, 412 m n.m. (na obr. 2 č. 8, těsně za hranicí v k.ú. Rudoltice).

Stanoviště: degradovaný travní porost s vysokou pokrývností náletových dřevin a expanzivní *Calamagrostis epigejos*. Z bylinných druhů zde rostou *Pyrola minor* (vice jak 100 kusů), *Fragaria vesca*, *Clinopodium vulgare*, *Polygala vulgaris* atd.

Početnost: 1 kvetoucí rostlina.

Management: neprováděn. Vhodné by bylo ve starém ovocném sadu zachovat bezlesí. Ale stav lokality by vyžadoval radikální a poměrně nákladná managementová opatření (vyřezání dřevin, likvidace expanzivních druhů a pravidelné sečení).

Ohrožení: sukcese (ruderalizace, zastínění dřevinami) (obr.6).

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2003.

Lokalizace: VKP 15 Kutnarova stráž – na V okraji spíše dolní části svahu (obr. 2 č. 9), J orientace, sklon cca 25°, N49 55.883 E16 33.743, 391 m n.m.

Stanoviště: v řídké březině s opukovými výchozy, prolínají se zde druhy mezofilních bylinných lemu se zbytky subxerofilní květeny. Rostou zde např. *Clinopodium vulgare*, *Potentilla argentea*, *Agrimonia eupatoria*, *Carlina acaulis*, *Agrostis capillaris*, *Thymus pulegioides*, *Sedum acre*, *Veronica officinalis*, *Potentilla argentea*, *Dianthus deltooides*.

Početnost: BUREŠ a MÁLEK (2005) v r. 2005 nezjistili, v r. 2009 do 10 kvetoucích jedinců.

Management: nadále udržovat sečením alespoň v části travní porosty.

Ohrožení: sukcese.

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2008.

Lokalizace: VKP 21 Za dvojkou (obr. 2 č. 12), ve střední části VKP v horní části svahu, JZ orientace, sklon cca 20°, N49 55.778 E16 33.191, 400 m n.m.

Stanoviště: náletovými dřevinami zarostlá pastvina, převažuje bříza. Travní porosty představují sušší variantu biotopu mezofilní ovsíkové louky. Z trav zde rostou *Arrhenatherum elatior*, *Agrostis capillaris*, *Festuca rubra*, *F. pallens*. Z bylin byly zjištěny *Achillea millefolium*, *Lotus corniculatus*, *Knautia arvensis*, *Leucanthemum vulgare*, *Galium album*,

Plantago lanceolata, *Carlina acaulis*, *Senecio jacobaea*, *Hypericum perforatum*, *Malva moschata* a místy i *Calluna vulgaris*.

Početnost: v r. 2009 do 10 jedinců, 1 kvetoucí (zřejmě některé v době šetření spaseny kravami).

Management: vyřezat nálet, sekat a odstraňovat stařinu, v současnosti je plocha vypásána kravami, což jako nežádoucí uvádí i BUREŠ a MÁLEK (2005).

Ohrožení: nadměrná pastva kravami, na několika místech sukcese (rozdávající se nálet a hromadění stařiny).

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2008

Lokalizace: VKP 24 Na planině – střední část na vyvýšeném hřbetu po obou stranách mezi dvěma údolnicemi, N49 56.244 E16 33.027, 416 m n.m. (na obr. 2 č. 10).

Stanoviště: řídké březiny s minimálním podrostem, s velkou populací hruštičky menší (*Pyrola minor*).

Početnost: 2009 slabá populace, 2 kvetoucí jedinci.

Management: zatím neprováděn, vhodné prořezat keře (zejména ostružiníky a rozrůstající se krušinu olšovou).

Ohrožení: sukcese.

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2008.

Lokalizace: VKP 25 V roklí – v řídké březině, JZ mírný svah do 5°, N49 56.492 E16 32.529, 438 (obr. 2 č. 11).

Stanoviště: řídká březina s podrostem.

Početnost: 2009 jen 3 kvetoucí jedinci.

Management: neprováděn, jedná se o soukromý les, v budoucnu je třeba přizpůsobit způsob hospodaření, proředit podrost.

Ohrožení: sukcese ostružiníků a krušiny olšové, výsadba smrků.

Nálezce, datum nálezu: Málková, 28.6.2009.

Lokalizace: VKP 17 U osady v okraji lesa (dřve pastvina), sklon 20°, orientace Z, N49 56.860 E16 32.307, 411 m n.m. (obr. 2 č. 13).

Stanoviště a početnost: v křovinatém lemu byli zjištěni 2 sterilní jedinci *Platanthera bifolia*, do 10 *Primula veris*, cca 50 rostlin *Listera ovalis* a několik keřů *Pyrus pyraeaster*. BUREŠ a MÁLEK (2005) zde první dva druhy neuváděli. Travní porosty na stráni náleží k suché variantě biotopu mezofilní ovsíkové louky s přechody do podhorských smilkových trávníků. Rostou zde *Saxifraga granulata*, *Pastinaca sativa*, *Festuca rubra*, *Galium album*, *Fragaria vesca*, *Campanula rotundifolia* a *C. patula*, *Veronica chamaedrys*, *Lathyrus pratensis*, *Centaurea jacea*, *Anthyllis vulneraria*, *Thymus pulegioides*, *Dianthus deltooides*, *Origanum vulgare*, *Galium pumilum*, *Viola canina*, *Carlina acaulis*, *Hieracium pilosella*, *Solidago virgaurea*, *Hypericum perforatum*, *Potentilla argentea*, *Sanguisorba minor*, *S. officinalis*, *Plantago lanceolata*, *P. media*, *Cardamine pratensis*, *Cerastium holosteoides*, *Ajuga reptans*, *Primula elatior*. Travní porosty jsou degradované, v horní části se šíří *Calamagrostis epigejos* a *Urtica dioica*.

Management: vyřezávání náletu (zachovat ale *Pyrus pyraeaster*) a bezlesí udržovat alespoň v květnatých částech sečením.

Ohrožení: sukcese dřevin a vysokých expanzivních cévnatých druhů rostlin.

Primula veris (prvosienka vyšší)

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2002.

Lokalizace: v navrhované VKP 22, S od Horního Ostrovského rybníka, na více místech, největší početnost při severním okraji louky, svažitost cca 10°, expozice JV, N49 55.396 E16 33.952, 400 m n.m. (na obr. 2 pod č. 21).

Stanoviště: sušší typ mezofilní ovsíkové louky. Rostou zde např. *Polygala vulgaris*, *Viola canina*, *Sanguisorba minor* a *S. officinalis*, *Festuca ovina*, *Galium album*, *Trifolium pratense*, *Tragopogon orientalis*, *Festuca rubra*, *Carlina acaulis*, *Anthoxanthum odoratum*, *Luzula campestris*, *Leontodon hispidus*, *Ranunculus acris*, *Plantago lanceolata*, *Taraxacum* sect. *Ruderalia*, *Achillea millefolium*, *Knautia arvensis*, *Centaurea jacea*, *Solidago virgaurea*, *Lotus corniculatus*, *Saxifraga granulata*, *Hylotelephium maximum*, *Dianthus deltoides*, *Rumex acetosa*, *Centaurea scabiosa*, *Allium* sp., *Lychnis viscaria*, *Thymus pulegioides*, *Pastinaca sativa*, *Ornithogalum kochii*.

Početnost: 2009 – několik desítek.

Management: správně prováděno pravidelné sečení.

Ohrožení: splachy z polí (jak ukazují indikační hodnoty v tab. 1, druh nesnáší vyšší hodnoty dusíku).

Nálezce, datum nálezu: Málek, 2002.

Lokalizace: těsně za hranicí zájmové oblasti v k.ú. Rudoltice na ploše 7 (výskyt i *Platanthera bifolia*).

Početnost: několik desítek.

Management: nedostatečný, porost prosvětlit vyřezáním náletu v lemu lesa i na bývalé cestě, neboť druh preferuje světlejší stanoviště.

Ohrožení: sukcese.

Jméno a datum: Málková, 28.6.2009.

Lokalizace: VKP 17, kde byla v r. 2009 poprvé nalezena malá populace druhu *Platanthera bifolia* (na obr. 2 č. 13).

Početnost: do 10 kvetoucích rostlin.

Management: nedostatečný, porost prosvětlit vyřezáním náletu v lemu lesa i na bývalé cestě.

Ohrožení: sukcese.

6. Závěr

Příspěvek seznamuje s novými nálezy zvláště chráněných a ohrožených druhů cévnatých rostlin z okolí Ostrova u Lanškrouna zhruba od r. 2000. Uvedeny jsou druhy pro území zřejmě nové (*Calla palustris*, *Orchis morio*, *Potentilla palustris*), dále znovu objevené z dřívě udávaných lokalit, na kterých více než 7 let nebyly nalezeny (*Menyanthes trifoliata*, *Parnassia palustris*) i nové mikrolokality z území známých druhů (*Carex davalliana*, *Leucocjum vernum*, *Platanthera bifolia*, *Primula veris*, *Dactylorhiza incarnata*). Hlavním cílem je rozšířit poznatky o flóře této méně známé oblasti Lanškrounska. V každé uvedené lokalitě byl odůvodněn stupeň ohrožení a byl navržen management pro posílení populací zvláště chráněných a ohrožených druhů.

Většina ochrannářsky významných druhů se nachází v přirozených a polopřirozených fragmentech biotopů, které jsou součástí 30 navržených VKP. Ty mají být v r. 2010 registrovány. Ve většině z nich jsou již revitalizační zásahy prováděny, a nebo se připravuje jejich zahájení.

Summary

The article introduces new findings of especially protected and endangered plant species in the surroundings of Ostrov u Lanškrouna since 2000. New species in the area (*Calla palustris*, *Orchis morio*, *Potentilla palustris*), species that became extinct (*Menyanthes trifoliata*, *Parnassia palustris*) and new micro-localities of known species (*Carex davalliana*, *Leucjum vernum*, *Platanthera bifolia*, *Primula veris*) are listed. The main aim is to broaden the pieces of knowledge about flora of this less-known locality in the area of Lanškrounsko.

Poděkování

Za poskytnutí historických údajů z území a za přečtení rukopisu patří poděkování RNDr. Heleně Faltysové z AOPK Pardubice. Dík za konzultace náleží i RNDr. Vladimírovi Faltysovi.

Literatura

- ANONYMUS, 2002: Vlastivěda Lanškrounska. *Měst. muzeum, Lanškroun*.
- BUREŠ L., 2001: Přírodní památka U Kaštánku: plán péče 2002–2011. ms. Ekoservis [Depon. in: OÚ Ústí nad Orlicí].
- BUREŠ L. et MÁLEK K., 2005: Významné krajinné prvky v okolí Ostrova u Lanškrouna. – aktuální stav a navrhovaný management. ms. [Depon. in: KÚ Pardubického kraje, odbor ŽP a zemědělství].
- BUREŠ L. et MÁLEK K., 2006: Plány péče pro VKP v okolí Ostrova u Lanškrouna. 1. část. ms. [Depon. in: KÚ Pardubického kraje, odbor ŽP a zemědělství].
- BUREŠ L. et al., 1998: ÚSES v k.ú. Ostrov u Lanškrouna, Rudoltice u Lanškrouna. ms. Ekoservis [Depon. in: OÚ Ústí nad Orlicí].
- BUREŠ L. et BUREŠOVÁ Z., 1996: Ochranařská studie přírodní památky „U Kaštánku“ v k.ú. Ostrov. ms. Ekoservis [Depon. in: OÚ Ústí nad Orlicí].
- ČULEK M. [ed.], 1996: Biogeografické členění ČR. *Enigma, Praha, 347 pp.*
- ČELAKOVSKÝ L., 1877: Prodrromus květeny české. III. díl. Praha.
- DEMEK J. et MACKOVČIN P., 2006: Hory a nížiny (zeměpisný lexikon ČR). *AOPK ČR Brno*.
- ELLENBERG H. et al., 1992: Zeigerwerte von Pflanzen in Mitteleuropa. *Scripta Geobotanica. Göttingen, 18: 1–225*.
- FALTYS V., 1995: Přehled vyhynulých, nezcvičených a ohrožených taxonů cévnatých rostlin na území Východních Čech. *AOPK ČR, Pardubice, 24 pp.*
- FALTYSOVÁ H., BÁRTA F. et al., 2001: Pardubicko. In: MACKOVČIN P. et SEDLÁČEK M. [eds.]: Chráněná území ČR, svazek IV. *AOPK ČR a EkoCentrum Brno, 316 pp.*
- FALTYSOVÁ H., MATOUŠKOVÁ H. et HILLE J., 1992: Významné krajinné prvky východních Čech, okres Ústí nad Orlicí. *ČÚOP Pardubice*.
- FILIPPOV P., GRULICH V., GUTH J., HÁJEK M., KOCOURKOVÁ J., KOČÍ M., LUSTYK P., MELICHAR V., NAVRÁTIL J., NAVRÁTILOVÁ J., ROLEČEK J., RYDLO J., SÁDLO J., VIŠŇÁK R., VYDROVÁ A. et ZELENÝ D., 2008: Příručka hodnocení biotopů. *AOPK ČR, Praha*.
- HADAČ E. et FALTYS V., 1945–2009: Materiály k atlasu východočeské květeny. ms. [Depon. in: Faltys].
- CHYTRÝ M., KUČERA T. et KOČÍ M. [eds.], 2001: Katalog biotopů ČR. *AOPK ČR, Praha, 304 pp.*
- JIRÁSEK B., 1990: Rostlinstvo klidové oblasti Lanškrounské rybníky. In: Vyhláška, kterou se zřizuje oblast klidu Lanškrounské rybníky. *ONV Ústí nad Orlicí*.
- JIRÁSEK J., 1992: Vegetace Lanškrounské kotliny. ms. [Dipl. Pr. Depon. in: Přír. Fak. UK Praha], 314 s.
- JIRÁSEK J., 1993: Významné krajinné prvky Lanškrounské kotliny, *Práce a studie, Východočes. Sborn. Přír., Pardubice, 1: 21–33*.

- JIRÁSEK J., 1996: Příspěvek ke květeně Lanškrounska a Moravskotřebovska. *Zpr. Čes. Bot. Společ.* 31: 17–35.
- JIRÁSEK J., 2001: Závěrečná zpráva mapování biotopů NATURA 2000 – E0019. ms. [Depon. in: AOPK ČR].
- KRÁTKÁ D., 2002: Květena Lanškrouna a okolí. In: ANONYMUS, 2002: Vlastivěda Lanškrounska. *Měst. muzeum, Lanškroun*, s. 31–39.
- KUBÁT K., HROUDA L., CHRTEK J. jun., KAPLAN Z., KIRSCHNER J. et ŠTĚPÁNEK J. [eds.], 2002: Klíč ke květeně České republiky. *Academia, Praha*, 928 pp.
- MÁLKOVÁ J., 1999: Uchování biologické rozmanitosti – Orlické hory. *Zahrada, park, krajina, Praha*, 5: 16–19.
- MÁLKOVÁ J., 2007: Flóra a vegetace v přírodním parku Lanškrounské rybníky. Dílčí mapování. ms. [Depon. in: Referát ŽP Lanškroun] pp. 30.
- MÁLKOVÁ J., 2008: Flóra a vegetace v přírodním parku Lanškrounské rybníky. Závěrečná zpráva. ms. [Depon. in: Referát ŽP Lanškroun] pp. 33.
- MÁLKOVÁ J., 2010: Lanškrounsko – okrsek 774. Závěrečná zpráva aktualizace mapování NATURA 2000. ms. [Depon. in: AOPK ČR].
- MORAVEC et al., 1995: Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. Ed. 2. *Severočeskou Přír., Litoměřice*, 206 pp.
- NEUHÁSLOVÁ Z. et al., 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace ČR. *Academia Praha*, 341 pp.
- PROCHÁZKA F., 1980: Současné změny východočeské flóry a poznámky k rozšíření chráněných druhů rostlin. *KMVČ v Hradci Králové*, 135 pp.
- PROCHÁZKA F. [ed.], 2001: Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). *Příroda, Praha*, 18: 1–166.
- REJCHRT M. et al., 1994: Geologická mapa ČR, list 14–32 Ústí nad Orlicí. 1:50 000. *ČGÚ*.
- ROČEK Z., 1977: Orlické hory a Podorlicko. *SZN Praha*.
- SKALICKÝ V., 1988: Regionálně fytogeografické členění. In: HEJNÝ S. et SLAVÍK B. [eds.]: Květena ČSSR 1. *Academia Praha*: 103–121.
- VÍTEK J., 2002: Geomorfologické poměry Lanškrounska. In: ANONYMUS, 2002: Vlastivěda Lanškrounska. *Měst. muzeum, Lanškroun*, s. 21–27.
- VOŠKERUŠOVÁ H., 1987–2005: Ohrožené a regionálně významné druhy rostlin a Zvláště chráněné druhy rostlin širšího regionu Orlických hor a Podorlicka. ms. (*počítačová databáze*) [Depon. in: MGOH Rychnov n. Kn.].
- Vyhláška MZP ČR č. 395/1992 Sb., Zákon č. 114/1992 Sb.

+ foto v barevné příloze

Došlo: 18.12.2009

Obr. 3: Na místě prořezané olšiny v Přírodní památce U Kaštánku se znovu vyskytuje *Menyanthes trifoliata* (hojně též *Tephrosieris crispera*, sporadicky *Dactylorhiza majalis*).

Fig. 3: In alder carr in natural monument U Kaštánku can be again found *Menyanthes trifoliata* (abundantly *Tephrosieris crispera*, sporadically *Dactylorhiza majalis*).

Obr. 4: Populace *Menyanthes trifoliata* je převážně sterilní.

Fig. 4: Population of *Menyanthes trifoliata* is mainly germless.

Obr. 5: Záběr na populaci *Calla palustris* v lokalitě U d'áblíku v Ostrově.

Fig. 5: View of population of *Calla palustris* in the locality U d'áblíku in Ostrov.

Obr. 6: Bývalá pastvina s druhově bohatou vegetací zarůstá vysokými travami a náletem dřevin.

Fig. 6: Former pasture with species-abundant vegetation is growing over by high grass and woody plant invasion.

Obr. 7: *Orchis morio* nově nalezený druh v Ostrově v r. 2008 ve VKP 22.

Fig. 7: *Orchis morio* newly found species in Ostrov in 2008 in VKP 22.

Obr. 8: Pohled na druhově bohatou ovsíkovou louku – místo výskytu *Orchis morio* vyznačeno modrými pruhy.

Fig. 8: View of species-abundant oat grass meadow – the area of *Orchis morio* abundance highlighted by blue stripes.

Obr. 9: Vlhká pcháčková louka na jaře – místo nálezu *Parnassia palustris*.

Fig. 9: Wet thistle meadow in spring – the place of finding *Parnassia palustris*.

Obr. 10: *Dactylorhiza majalis* se vyskytuje v okolí Ostrova na více mokřadních stanovištích. Foto obr. 3–10 J. Málková.

Fig. 10: *Dactylorhiza majalis* occurs in more wetland localities in the surroundings of Ostrov. Photo of fig. 3–10 by J. Málková.